

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด

1. ชุดโครงการวิจัย	วิจัยและพัฒนาถั่วเหลือง (14)
2. โครงการวิจัย	วิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการใช้ประโยชน์ของถั่วเหลือง (35)
กิจกรรม	เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (2)
กิจกรรมย่อย (ถ้ามี)	เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (2.1)
3. ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย)	พันธุ์ถั่วเหลืองที่เหมาะสมในแหล่งที่มีน้ำน้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2.1.1)
ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ)	Soybean Cultivars Suit for Planting After Rice Under Residual Soil Moisture Condition in the Northeast (2.1.1)
4. คณะผู้ดำเนินงาน	
หัวหน้าการทดลอง	นายสมศักดิ์ อธิพิงษ์ ศвр. ขอนแก่น
ผู้ร่วมงาน	นางอรวรรณ ภัคดีไทย ศвр. ขอนแก่น

5. บทคัดย่อ

การประเมินผลการปลูกถั่วเหลืองพันธุ์ต่างๆ อาศัยความชื้นในดินหรืออาศัยความชื้นในดิน ร่วมกับการให้น้ำ 1-2 ครั้ง หลังฤดูทำนาปี ที่บ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ใช้แผนการทดลอง RCBD 3 ซ้ำ ถั่วเหลือง 11 พันธุ์/สายพันธุ์ ได้แก่ CM9513-3 CM9928-1-3 CM9911-1-5 CM9512 -3 GC96026-10 ศรีสำโรง 1 ขอนแก่น เชียงใหม่ 6 และเชียงใหม่ 2 และใช้พันธุ์เชียงใหม่ 60 และ สจ.5 เป็นพันธุ์ตรวจสอบ ในปี 2554 และ 2555 และใช้แผนการทดลอง RCBD 4 ซ้ำ ถั่วเหลือง 9 พันธุ์/สายพันธุ์ ได้แก่ CM9911-1-5 CM9512-3 ลพบุรี 84-1 (GC96026-10) ขอนแก่น เชียงใหม่ 6 และเชียงใหม่ 2 และใช้พันธุ์เชียงใหม่ 60 สจ.5 และ มข.35 เป็นพันธุ์ ตรวจสอบ ภายหลังจากคัดออกพันธุ์/สายพันธุ์ที่มีฝักแตกง่ายและเพิ่มพันธุ์ มข.35 ที่เกษตรกรนิยม ปลูกในพื้นที่ การปลูกมีไถการ 1 ครั้ง หว่านปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 ไร้ละ 25 กิโลกรัม และพรวนดิน ด้วยจอบหมุน 2 ครั้ง คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยปุ๋ยชีวภาพไรโซเบียม ระยะปลูก 40x20 เซนติเมตร ถอนแยก เหลือหลุมละ 4-5 ต้น และกำจัดวัชพืชด้วยจอบ 1 ครั้ง พื้นที่แปลงย่อย 4x6 เมตร และเก็บเกี่ยวในพื้นที่ 3.2x5.6 เมตร รวมทั้งหว่านหินฟอสเฟต (0-3-0) ไไร้ละ 200 กิโลกรัม ก่อนไถพรวนดินในฤดูแล้ง 2554 ผลการทดลอง พบว่าถั่วเหลืองมีอายุเก็บเกี่ยว 81-104 วัน และมีความสูง จำนวนข้อบนลำต้น หลักต่อต้น จำนวนกิ่งและฝักต่อต้นและจำนวนเมล็ดต่อฝัก ผลผลิตและน้ำหนัก 100 เมล็ด แตกต่างกัน ทางสถิติในฤดูแล้งปี 2554 และ 2555 แต่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นลงเป็น 72-89 วัน ในฤดูแล้งปี 2556 และ 81-105 วัน ในฤดูแล้งปี 2557 ส่วนใหญ่มีความสูง จำนวนข้อและกิ่งต่อต้น จำนวนฝักต่อต้นและ

จำนวนเมล็ดต่อฝักไม่แตกต่างกันทางสถิติในสภาพเจริญเติบโตน้อย อย่างไรก็ตามผลผลิตและน้ำหนัก 100 เมล็ด แตกต่างกันทางสถิติ ผลการวิเคราะห์รวมลักษณะผลผลิต พบว่าพันธุ์/สายพันธุ์เชียงใหม่ 6 CM9911-1-5 และขอนแก่นให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นๆ แม้ไม่แตกต่างกันทางสถิติกับพันธุ์/สายพันธุ์ CM9928-1-3 GC96026-10 (ลพบุรี 84-1) เชียงใหม่ 60 CM9513-3 และ สจ.5 ในฤดูแล้งปี 2554 และ 2555 แต่พันธุ์อายุสั้นเชียงใหม่ 2 ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์อื่นๆ แต่ไม่แตกต่างจากพันธุ์/สายพันธุ์ CM9512-3 CM9911-1-5 ลพบุรี 84-1 เชียงใหม่ 60 และขอนแก่น ในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557 ดังนั้นถ้าเหลือพันธุ์/สายพันธุ์เชียงใหม่ 6 CM9911-1-5 และขอนแก่นเหมาะสำหรับปลูกหลังฤดูทำนาโดยอาศัยความชื้นในดินหรืออาศัยความชื้นในดินร่วมกับการให้น้ำ 1-2 ครั้ง แต่พันธุ์เชียงใหม่ 2 เหมาะสำหรับสภาพขาดน้ำปลายฤดูและถ้าเหลือเจริญเติบโตน้อยกว่าปกติ

To obtain soybean cultivars suit for paddy fields after rice under residual soil moisture or residual soil moisture plus 1-2 times of irrigation, a number of cultivars /lines were evaluated at Ban Khok Khi, Buayai, Nam phong, Khon Kaen during 2011-2014. While the experiments in the first 2 years consisted of 11 cultivars/lines, i.e. CM9513-3, CM9928-1-3, CM9911-1-5, CM9512-3, GC96026-10, Srisamrong 1, Khon Kaen, Chiang Mai 6, Chiang Mai 2, Chiang Mai 60 and SJ.5, 9 cultivars/lines, i.e. CM9911-1-5, CM9512-3, Lopburi 84-1 (GC96026-10), Khon Kaen, Chiang Mai 6, Chiang Mai 2, Chiang Mai 60, SJ5 and KCU35, were evaluates in 2013-2014 after the discard of CM9513-3, CM9928-1-3 and Srisamrong 1 due to severe pod shattering and KCU35 was added. The experimental design was RCBD with 3 and 4 replicates in 2011-2012 and 2013-2014, respectively. Broadcasting of 25 kg rai^{-1} of 12-24-12 fertilizer before plowing, 40x20 cm of plant spacing, seed treated with rhizobium and 4-5 stands hill^{-1} were common practices. One time of irrigation was applied at flowering to young pod period of the first 2 experiments but before plowing in 2013 and 2014. The results showed that Chiang Mai 6, CM9911-1-5 and Khon Kaen were the most suitable for planting after rice in dry season under residual soil moisture or residual soil moisture plus 1-2 times of irrigation while Chiang Mai 2 was suitable for more lower residual soil moisture in late cropping period.

6. คำนำ

การปลูกถั่วเหลืองหลังฤดูทำนาในแหล่งปลูกอาศัยความชื้นในดินหรือแหล่งปลูกที่ให้น้ำได้ 1-2 ครั้ง เช่น บ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ได้ผลดีในแต่ละปี โดยพื้นที่ส่วนใหญ่มีน้ำไม่เพียงพอสำหรับทำนาปรัง ถั่วเหลืองเป็นพืชที่ปลูกในพื้นที่แปลงขนาดใหญ่ได้และผลผลิตที่ได้สามารถจำหน่ายได้ทั้งหมด ผลผลิตจากแหล่งปลูกนี้สามารถช่วยชดเชยการผลิตถั่วเหลือง

ในแหล่งปลูกเดิมได้ส่วนหนึ่ง ขณะที่การปลูกในเขตชลประทานมีพื้นที่ลดลงเนื่องจากการแข่งขันของพืชอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูง เช่น ข้าวนาปรัง

อย่างไรก็ตามการปลูกถั่วเหลืองของเกษตรกรในแหล่งนี้มักประสบปัญหาถั่วเหลืองขาดน้ำช่วงปลายฤดูปลูกและเกษตรกรขาดแหล่งน้ำที่จะให้ถั่วเหลืองเสริมได้ในช่วงปลายฤดู และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังนิยมปลูกถั่วเหลืองพันธุ์ มข.35 ซึ่งมีอายุยาว ยิ่งเสริมให้การขาดน้ำช่วงปลายฤดูรุนแรงขึ้นส่งผลให้การปลูกไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร หรือถั่วเหลืองให้ผลผลิตต่ำ ฉะนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ได้แก่ การเลือกใช้พันธุ์ที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นลง รวมทั้งการเกษตรกรรมที่เหมาะสมขึ้น

การทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการให้ผลผลิตของถั่วเหลืองพันธุ์รับรอง แนะนำและสายพันธุ์ก้าวหน้าในสภาพการปลูกหลังนาอาศัยความชื้นในดินหรืออาศัยความชื้นในดินร่วมกับการให้น้ำ 1-2 ครั้ง ในระยะต้นฤดู

7. วิธีดำเนินการ

- อุปกรณ์

วัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญ ได้แก่ ถั่วเหลืองพันธุ์รับรอง พันธุ์แนะนำและสายพันธุ์ก้าวหน้า 11 พันธุ์/สายพันธุ์ ปุ๋ยชีวภาพไรโซเบียม ปุ๋ยหินฟอสเฟต ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 และสารฆ่าแมลงไตรอะโซฟอส เป็นต้น

- วิธีการ

การทดลองนี้ดำเนินงานในแหล่งปลูกถั่วเหลืองหลังฤดูทำนาช่วงปลายเดือนธันวาคมหรือต้นเดือนมีนาคมถึงปลายมีนาคมหรือต้นเมษายนของปีถัดไปในดินทรายร่วนถึงร่วนปนทรายที่บ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ในสภาพอาศัยความชื้นในดินหรืออาศัยความชื้นในดินและให้น้ำ 1-2 ครั้ง ได้แก่

1) การทดลองในฤดูแล้งปี 2554 และ 2555 ประกอบด้วยถั่วเหลือง 11 พันธุ์/สายพันธุ์ ได้แก่ CM9513-3 CM9928-1-3 CM9911-1-5 CM9512 -3 GC96026-10 ศรีสำโรง 1 ขอนแก่น เชียงใหม่ 6 และเชียงใหม่ 2 และใช้พันธุ์เชียงใหม่ 60 และ สจ.5 เป็นพันธุ์ตรวจสอบ ใช้แผนการทดลอง RCBD 3 ซ้ำ และดำเนินการระหว่างปลายเดือนธันวาคมถึงปลายเดือนมีนาคมของปีถัดไปโดยมีการให้น้ำ 1 ครั้ง ในระยะออกดอกถึงระยะฝักอ่อน

2) การทดลองในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557 ดำเนินการต่อเนื่องจาก 2 ปีแรก โดยคัดออกบางพันธุ์/สายพันธุ์ที่ฝักแตกรุนแรงในระยะฝักแห้ง ได้แก่ ศรีสำโรง 1 CM9513-3 และ CM9928-1-3 และเพิ่มพันธุ์ มข.35 ที่เกษตรกรนิยมปลูกเป็นพันธุ์ตรวจสอบอีก 1 พันธุ์ รวม 9 พันธุ์/สายพันธุ์ ได้แก่ CM9911-1-5 CM9512-3 ลพบุรี 84-1 (GC96026-10) ขอนแก่น เชียงใหม่ 6 และเชียงใหม่ 2 และใช้พันธุ์เชียงใหม่ 60 สจ.5 และ มข.35 เป็นพันธุ์ตรวจสอบ ใช้แผนการทดลอง RCBD 4 ซ้ำ และดำเนินการระหว่างต้นเดือนมกราคมถึงต้นเมษายนโดยมีการให้น้ำ 1 ครั้ง ก่อนไถพรวนดิน

วิธีปฏิบัติการทดลอง ได้แก่ การไถ 1 ครั้ง หว่านปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 ไร่ละ 25 กิโลกรัม และพรวนดินด้วยจอบหมุน 2 ครั้ง คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยปุ๋ยชีวภาพไรโซเบียม ปลูกเป็นหลุมด้วยระยะ ปลูก 40x20 เซนติเมตร ถอนแยกเหลือหลุมละ 4-5 ต้น และกำจัดวัชพืชด้วยจอบ 1 ครั้ง ในพื้นที่ แปลงย่อย 4x6 เมตร และเก็บเกี่ยวด้วยมือตามการสุกแก่ของแต่ละพันธุ์ ในพื้นที่ 3.2x5.6 เมตร รวมทั้งการหว่านหินฟอสเฟต (0-3-0) ไร่ละ 200 กิโลกรัม ก่อนไถพรวนดินในฤดูแล้ง 2554

การบันทึกข้อมูล ประกอบด้วยวันปลูก วันปฏิบัติการต่างๆ และรวมทั้งวันเก็บเกี่ยว ลักษณะทางการเกษตร ผลผลิตและองค์ประกอบของผลผลิต

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

ผลการทดลองในดินทรายร่วนถึงร่วนปนทรายที่มีค่าวิเคราะห์ดินและการปฏิบัติที่สำคัญ ได้แก่ 1) การทดลองในฤดูแล้ง 2554 ในพื้นที่ที่มีความเป็นกรดเป็นด่าง 5.48 อินทรีย์วัตถุ 0.85 เปอร์เซ็นต์ ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ 16.8 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม โพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ 28 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และปลูกถั่วเหลืองตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2553 ในสภาพให้น้ำในระยะออกดอกถึงติดฝัก 1 ครั้ง 2) การทดลองในฤดูแล้ง 2555 ดำเนินการในพื้นที่ที่มีความเป็นกรดเป็นด่าง 5.17 อินทรีย์วัตถุ 0.86 เปอร์เซ็นต์ ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ 5.06 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม โพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ 36 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และปลูกถั่วเหลืองตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2554 ในสภาพให้น้ำในระยะออกดอก และติดฝัก 1 ครั้ง 3) การทดลองในฤดูแล้ง 2556 ดำเนินการในพื้นที่ที่มีความเป็นกรดเป็นด่าง 5.17 อินทรีย์วัตถุ 0.86 เปอร์เซ็นต์ ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ 5.06 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม โพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ 36 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และปลูกถั่วเหลืองตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 2556 ในพื้นที่ให้น้ำ 1 ครั้งก่อนไถพรวนดิน 4) การทดลองในฤดูแล้ง 2557 ดำเนินการในพื้นที่ที่มีความเป็นกรดเป็นด่าง 6.31 อินทรีย์วัตถุ 0.73 เปอร์เซ็นต์ ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ 22.62 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมและโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ 94 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และปลูกถั่วเหลืองตั้งแต่วันที่ 25 ธันวาคม 2556 ในพื้นที่ให้น้ำ 1 ครั้ง ก่อนไถพรวนดิน

ลักษณะทางการเกษตร

ในสภาพการเจริญเติบโตได้ดี พบว่าถั่วเหลืองมีอายุเก็บเกี่ยว 81-104 วัน โดยพันธุ์/สายพันธุ์ CM9512-3 ศรีสำโรง 1 และเชียงใหม่ 2 มีอายุเก็บเกี่ยว 81 วัน รวมทั้งมีความสูง จำนวนข้อ และกิ่งต่อต้นแตกต่างกันทางสถิติ พันธุ์/สายพันธุ์ขอนแก่น เชียงใหม่ 6 CM9928-1-3 สจ.5 CM 9513-3 และ CM9911-1-5 มีความสูงไม่แตกต่างกันและสูงกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นๆ ในฤดูแล้งปี 2554 นอกจากนี้พันธุ์ สจ.5 และเชียงใหม่ 6 สูงกว่าพันธุ์อื่นๆ ในฤดูแล้งปี 2555 พันธุ์ขอนแก่นและเชียงใหม่ 6 มีจำนวนข้อบนลำต้นหลักมากกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นๆ ในฤดูแล้งปี 2554 และ 2555 ส่วนพันธุ์ เชียงใหม่ 2 ศรีสำโรง 1 ขอนแก่นและ GC96026-10 แตกกิ่งมากกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นในฤดูแล้งปี 2554 เช่นเดียวกับพันธุ์เชียงใหม่ 6 สจ.5 CM9911-1-5 ศรีสำโรง 1 เชียงใหม่ 2 และขอนแก่นใน ฤดูแล้งปี 2555 (ตารางที่ 1) แต่ในสภาพการเจริญเติบโตน้อย พบว่าถั่วเหลืองมีอายุเก็บเกี่ยว 72-89

วัน และ 81-105 วัน ในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557 ตามลำดับ พันธุ์/สายพันธุ์เชียงใหม่ 2 CM9512-3 และลพบุรี 84-1 มีอายุเก็บเกี่ยว 72 75 และ 77 วัน ตามลำดับ นอกจากนี้ถั่วเหลืองมีเฉพาะจำนวนข้อบนลำต้นหลักและจำนวนกิ่งต่อต้นแตกต่างกันในฤดูแล้งปี 2556 โดยพันธุ์ มข.35 และ สจ.5 มีความสูงมากกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นๆ พันธุ์เชียงใหม่ 6 มีจำนวนข้อต่อต้นมากกว่าพันธุ์อื่นๆ ส่วนพันธุ์/สายพันธุ์ CM9512-3 และ เชียงใหม่ 60 มีจำนวนกิ่งต่อต้นมากกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นๆ (ตารางที่ 2)

ผลผลิตและองค์ประกอบของผลิต

ในสภาพการเจริญเติบโตได้ดีในฤดูแล้งปี 2554 พบว่าถั่วเหลืองให้ผลผลิตแตกต่างกันทางสถิติ พันธุ์เชียงใหม่ 6 ให้ผลผลิตสูงที่สุด 386.3 กิโลกรัมต่อไร่ แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติกับพันธุ์/สายพันธุ์ CM9911-1-5 และขอนแก่น แม้พันธุ์ขอนแก่นมีจำนวนต้นต่อหลุมค่อนข้างต่ำ สายพันธุ์ CM9911-1-5 ติดฝัก 26.2 ฝักต่อต้น มากกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นๆ แต่ไม่แตกต่างกันกับพันธุ์ขอนแก่น ส่วนพันธุ์เชียงใหม่ 6 มีจำนวนเมล็ดต่อฝักมากกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นๆ สายพันธุ์ CM9928-1-3 มีขนาดเมล็ดโตกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นๆ น้ำหนัก 100 เมล็ด 18.2 กรัม ในฤดูแล้งปี 2555 พบว่าพันธุ์ขอนแก่นให้ผลผลิตสูงที่สุดไร่ละ 316.1 กิโลกรัมต่อไร่ แต่ไม่แตกต่างกับพันธุ์/สายพันธุ์ CM9928-1-3 CM9911-1-5 เชียงใหม่ 6 สจ.5 CM9513-3 เชียงใหม่ 60 ลพบุรี 84-1 และ CM9512-3 แม้ว่าพันธุ์/สายพันธุ์ CM9928-1-3 CM9911-1-5 และเชียงใหม่ 60 มีจำนวนหลุมต่อไร่ต่ำกว่าพันธุ์/สายพันธุ์อื่นๆ (ตารางที่ 3)

อย่างไรก็ตามผลการติดตามระดับความชื้นในดินระหว่างฤดูปลูกในฤดูแล้งปี 2555 จะเห็นว่าดินมีความชื้นชั้นล่าง (25-50 เซนติเมตร) มีความชื้น 16.6 เปอร์เซ็นต์ ในช่วงต้นฤดู แต่ความชื้นลดลงตามลำดับ แม้มีการให้น้ำ 1 ครั้งช่วงกลางฤดูปลูก และเหลือ 12.8 เปอร์เซ็นต์ ในระยะเก็บเกี่ยว ขณะที่ความชื้นของดินชั้นบน (0-25 เซนติเมตร) มีความชื้นลดลงเหลือเพียง 10.7 และ 10.6 เปอร์เซ็นต์ตั้งแต่ช่วงกลางฤดูปลูกและช่วงเก็บเกี่ยว (ภาพ) ซึ่งให้เห็นว่าการทดลองในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557 มีความชื้นของดินชั้นล่างลดต่ำลงจนเกิดสภาวะขาดน้ำและชะงักการเจริญเติบโตในช่วงปลายฤดู จะเห็นได้จากน้ำหนัก 100 เมล็ดของถั่วเหลืองในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557 น้อยกว่าในฤดูแล้งปี 2554 และ 2555 (ตารางที่ 3 และ 4)

ส่วนในสภาพที่ถั่วเหลืองขาดน้ำช่วงปลายฤดูปลูก พบว่าถั่วเหลืองมีการเจริญเติบโตต่ำทั้งในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557 แต่ละพันธุ์/สายพันธุ์มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นลงเป็น 72-89 วัน ในฤดูแล้งปี 2556 (ตารางที่ 2) และมีจำนวนต้นต่อหลุม จำนวนฝักต่อต้นและเมล็ดต่อฝักไม่แตกต่างกันทางสถิติ แม้จะมีจำนวนหลุมเก็บเกี่ยวต่างกันทางสถิติในฤดูแล้งปี 2557 พันธุ์/สายพันธุ์ที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ที่มีอายุเก็บเกี่ยวยาว โดยพันธุ์เชียงใหม่ 2 ให้ผลผลิตสูงที่สุดทั้งในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557 แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติกับพันธุ์/สายพันธุ์ลพบุรี 84-1 CM9512-3 CM9911-1-5 มข.35 และขอนแก่นในฤดูแล้งปี 2556 และพันธุ์/สายพันธุ์ CM9512-3 เชียงใหม่ 60 CM9911-1-5 ขอนแก่น และลพบุรี 84-1 (ตารางที่ 4)

ผลวิเคราะห์รวมลักษณะผลผลิตของถั่วเหลือง 11 พันธุ์/สายพันธุ์ ในฤดูแล้งปี 2554 และ 2555 และ 9 พันธุ์/สายพันธุ์ ในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557 พบว่าพันธุ์/สายพันธุ์ถั่วเหลืองให้ผลผลิต

แตกต่างกันทางสถิติใน 2 ปีแรก พันธุ์เชียงใหม่ 6 ให้ผลผลิตสูงสุดที่ 344.2 กิโลกรัมต่อไร่ แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติกับพันธุ์/สายพันธุ์ CM9911-1-5 และขอนแก่น รวมทั้ง CM9928-1-3 GC96026-10 เชียงใหม่ 60 CM9513-3 และ สจ.5 โดยผลผลิตเฉลี่ยไม่แตกต่างกันทางสถิติและไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์กับสภาพแวดล้อมในแต่ละปี แต่พันธุ์เชียงใหม่ 2 ให้ผลผลิตสูงสุดที่ 118.6 กิโลกรัมต่อไร่ แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติกับพันธุ์/สายพันธุ์ CM9512-3 CM9911-1-5 ลพบุรี 84-1 เชียงใหม่ 60 และขอนแก่นในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557 (ตารางที่ 5)

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

ถั่วเหลืองพันธุ์/สายพันธุ์เชียงใหม่ 6 CM9911-1-5 และขอนแก่นเหมาะสมสำหรับปลูกหลังฤดูทำนาโดยอาศัยความชื้นในดินหรืออาศัยความชื้นในดินร่วมกับการให้น้ำ 1-2 ครั้ง มากกว่าพันธุ์/สายพันธุ์ CM9928-1-3 GC96026-10 (ลพบุรี 84-1) เชียงใหม่ 60 CM9513-3 และ สจ.5 แต่พันธุ์เชียงใหม่ 2 เหมาะสำหรับสภาพขาดน้ำปลายฤดูและถั่วเหลืองเจริญเติบโตน้อยกว่าปกติ

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการทดลองที่ผ่านมาช่วยให้สามารถแนะนำพันธุ์ถั่วเหลืองที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของการปลูกหลังฤดูทำนาโดยอาศัยความชื้นในดินโดยไม่ให้น้ำหรือให้น้ำ 1-2 ครั้ง ที่บ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดย

1) พันธุ์/สายพันธุ์เชียงใหม่ 6 CM9911-1-5 และขอนแก่น เหมาะสำหรับการปลูกในสภาพปกติที่ปลูกได้เร็วตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคมและมีการให้น้ำได้ 1-2 ครั้ง ในช่วงออกดอกติดฝัก รวมทั้งลพบุรี 84-1 เชียงใหม่ 60 CM9513-3 เชียงใหม่ 60 และ สจ.5 เป็นพันธุ์/สายพันธุ์ที่อยู่ในวิสัยที่ปลูกได้ผลดีเช่นเดียวกัน

2) พันธุ์อายุสั้นเชียงใหม่ 2 เหมาะสำหรับการปลูกในสภาพที่ไม่สามารถให้น้ำระหว่างฤดูปลูกหรือปลูกล่าช้าช่วงต้นเดือนมกราคม รวมทั้ง CM9512-3 CM9911-1-5 ลพบุรี 84-1 และขอนแก่น เป็นพันธุ์/สายพันธุ์ที่อยู่ในวิสัยที่ปลูกได้ผลดีเช่นเดียวกัน

11. คำขอบคุณ (ถ้ามี)

-

12. เอกสารอ้างอิง

-

ตารางที่ 1 อายุเก็บเกี่ยวและลักษณะการเกษตรของถั่วเหลือง 11 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่ บ.คอกคื ต.บัวใหญ่
อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น ในฤดูแล้งปี 2554 และ 2555

พันธุ์/ สายพันธุ์	ฤดูแล้ง 2554				ฤดูแล้ง 2555			
	อายุเก็บ เกี่ยว (วัน)	ความสูง (ซม.)	จำนวน ข้อ/ต้น	จำนวน กิ่ง/ต้น	อายุเก็บ เกี่ยว (วัน)	ความสูง (ซม.)	จำนวน ข้อ/ต้น	จำนวน กิ่ง/ต้น
CM9513-3	88	48.9 abc	11.3 c	0.7 c	88	39.3 bc	9.0 bc	0.5 c
CM9928-1-3	98	52.1 abc	11.5 c	0.9 bc	98-99	40.6 bc	11.0 b	0.5 c
CM9911-1-5	98	44.9 abc	10.8 c	1.1 bc	94-99	32.2 cde	10.5 b	1.6 ab
CM9512-3	81	33.0 d	9.9 d	1.0 bc	81	28.2 de	8.0 cd	0.6 c
GC96026-10	94	41.0 cd	10.9 c	1.7 ab	94	32.8 cde	8.8 bc	0.8 bc
ศรีสำโรง 1	81	20.9 e	9.1 d	2.2 a	81	17.8 f	6.1 d	1.5 ab
ขอนแก่น	104	59.8 a	14.4 a	1.7 ab	104	40.8 bc	10.7 b	1.1 abc
เชียงใหม่ 6	104	55.4 ab	13.5 b	0.8 c	104	46.5 ab	14.2 a	1.8 a
เชียงใหม่ 2	81	39.9 cd	9.6 d	2.2 a	81	24.6 ef	7.8 cd	1.2 abc
เชียงใหม่ 60	94	47.0 abc	11.2 c	1.0 bc	94	35.1 cd	10.3 bc	0.8 bc
สจ. 5	94	51.0 abc	11.8 c	1.2 bc	94	51.5 a	9.7 bc	1.7 a
% CV		10.8	3.6	26.1		11.0	9.9	30.2

ค่าเฉลี่ยในแต่ละคอลัมน์ที่กำกับด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยวิธี DMRT

ตารางที่ 2 อายุเก็บเกี่ยวและลักษณะการเกษตรของถั่วเหลือง 9 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่ บ.คอกคื ต.บัวใหญ่ อ.น้ำ
พอง จ.ขอนแก่น ในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557

พันธุ์/ สายพันธุ์	ฤดูแล้ง 2556				ฤดูแล้ง 2557			
	อายุเก็บ เกี่ยว (วัน)	ความสูง (ซม.)	จำนวน ข้อ/ต้น	จำนวน กิ่ง/ต้น	อายุเก็บ เกี่ยว (วัน)	ความสูง (ซม.)	จำนวน ข้อ/ต้น	จำนวน กิ่ง/ต้น
CM9911-1-5	82	36.4 b	9.2	0.6 b	92	43.7	10.0	0.2
CM9512-3	75	37.6 b	10.7	1.2 a	81	37.8	8.8	0.4
ลพบุรี 84-1	77	33.8 bc	9.4	0.4 b	92	34.2	9.2	0.3
ขอนแก่น	82	39.5 b	10.1	0.6 b	96	46.6	10.6	0.2
เชียงใหม่ 6	89	37.4 b	10.0	0.4 b	97	43.9	10.3	0.2
เชียงใหม่ 2	72	29.2 c	8.3	0.4 b	81	39.5	8.8	1.0
เชียงใหม่ 60	82	39.8 b	10.1	0.6 ab	96	37.6	9.2	1.0
สจ. 5	82	47.6 a	10.4	0.2 b	96	53.0	10.7	0.2

มข. 35	89	47.1 a	10.6	0.4 b	105	51.6	10.6	1.2
% CV		8.8	11.5	54.0		12.8	9.0	188.2

ค่าเฉลี่ยในแต่ละคอลัมน์ที่กำกับด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยวิธี DMRT

ตารางที่ 3 ผลผลิตและองค์ประกอบของผลผลิตของถั่วเหลือง 11 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่ บ.คอกคี่ ต.บัวใหญ่ อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น ในฤดูแล้งปี 2554 และ 2555

1) ฤดูแล้งปี 2554

พันธุ์/สายพันธุ์	จำนวนหลุม เก็บเกี่ยว/ไร่	จำนวน ต้น/หลุม	จำนวน ฝัก/ต้น	จำนวน เมล็ด/ฝัก	ผลผลิต (กก./ไร่)	นน. 100 เมล็ด (ก.)
CM9513-3	19,527 a	3.8 abc	16.5 c	1.69 b	285.6 cde	16.1 b
CM9928-1-3	19,398 a	4.2 abc	14.8 c	1.94 b	293.7 cde	18.2 a
CM9911-1-5	19,871 a	3.9 abc	26.2 a	1.92 b	357.0 ab	14.2 cde
CM9512-3	19,441 a	4.3 ab	13.6 c	1.94 b	240.0 ef	12.0 f
GC96026-10	18,710 a	3.5 bcd	18.7 bc	1.95 b	322.6 bcd	13.1 def
ศรีสำโรง 1	17,075 b	2.8 d	18.6 bc	1.74 b	192.1 f	13.0 ef
ขอนแก่น	19,269 a	3.5 cd	22.5 ab	1.83 b	343.2 abc	16.4 b
เชียงใหม่ 6	19,613 a	4.4 a	19.4 bc	2.23 a	386.3 a	14.8 c
เชียงใหม่ 2	18,495 a	4.3 abc	17.7 bc	1.85 b	261.9 de	12.6 f
เชียงใหม่ 60	19,226 a	4.1 abc	20.3 bc	1.93 b	301.1 b-e	14.3 cd
สจ. 5	19,484 a	4.4 a	16.8 bc	1.90 b	265.0 de	12.3 f
% CV	4.3	7.5	11.7	7.6	8.2	3.4

ค่าเฉลี่ยในแต่ละคอลัมน์ที่กำกับด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยวิธี DMRT

หมายเหตุ: ให้น้ำ 1 ครั้ง ในระยะออกดอกและติดฝัก

2) ฤดูแล้งปี 2555

พันธุ์/สายพันธุ์	จำนวนหลุม เก็บเกี่ยว/ไร่	จำนวน ต้น/หลุม	จำนวน ฝัก/ต้น	จำนวน เมล็ด/ฝัก	ผลผลิต (กก./ไร่)	นน. 100 เมล็ด (ก.)
CM9513-3	19,316 abc	3.6 bc	15.0 cde	2.33	295.0 a	18.3 a
CM9928-1-3	18,601 c	3.7 bc	17.9 bcd	2.01	314.9 a	16.5 b
CM9911-1-5	18,720 bc	4.0 abc	26.3 a	2.19	302.4 a	13.2 f
CM9512-3	19,821 a	4.8 a	12.8 de	2.05	247.6 ab	14.9 b-f
ลพบุรี 84-1	19,345 abc	4.0 abc	14.1 cde	2.34	266.6 ab	16.3 bc

ศรีสำโรง 1	19,315 abc	3.6 bc	10.0 e	1.99	154.7 c	15.4 bcd
ขอนแก่น	19,435 abc	4.4 ab	19.0 a-d	2.08	316.1 a	14.3 def
เชียงใหม่ 6	19,434 abc	4.1 abc	22.9 ab	2.79	302.1 a	13.4 ef
เชียงใหม่ 2	19,613 ab	3.3 c	16.3 b-e	1.88	191.4 bc	14.4 c-f
เชียงใหม่ 60	18,661 bc	4.0 abc	19.8 a-d	2.31	286.3 a	15.3 b-e
สจ. 5	19,822 a	4.3 ab	21.3 abc	1.72	301.7 a	13.7 def
% CV	2.0	8.7	16.9	15.8	18.9	5.1

ค่าเฉลี่ยในแต่ละคอลัมน์ที่กำกับด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยวิธี DMRT

หมายเหตุ: ให้น้ำ 1 ครั้ง ในระยะออกดอกและติดฝัก

ตารางที่ 4 ผลผลิตและองค์ประกอบของผลผลิตของถั่วเหลือง 9 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่ บ,คอกคี่ ต.บัวใหญ่ อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น ในฤดูแล้งปี 2556 และ 2557

1) ฤดูแล้งปี 2556

พันธุ์/สายพันธุ์	จำนวนหลุม เก็บเกี่ยว/ไร่	จำนวน ต้น/หลุม	จำนวน ฝัก/ต้น	จำนวน เมล็ด/ฝัก	ผลผลิต (กก./ไร่)	นน. 100 เมล็ด (ก.)
CM9911-1-5	14,793	4.4	11.9	1.8 bc	117.3 abc	10.8 abc
CM9512-3	14,409	3.9	12.7	2.2 a	118.0 abc	10.6 c
ลพบุรี 84-1	14,758	4.5	11.0	2.1 ab	124.3 ab	11.4 bc
ขอนแก่น	15,054	4.2	11.5	1.9 abc	92.5 abc	13.0 a
เชียงใหม่ 6	14,946	4.6	8.3	2.0 abc	85.0 bc	12.5 ab
เชียงใหม่ 2	15,054	4.7	10.3	1.7 c	132.5 a	11.2 bc
เชียงใหม่ 60	14,220	3.8	10.5	2.0 abc	76.1 c	11.3 bc
สจ.5	14,570	4.7	9.4	1.8 bc	81.8 bc	11.5 bc
มข.35	15,054	4.7	9.4	2.0 abc	94.1 abc	11.3 bc
CV (%)	3.3	8.8	19.3	8.7	26.0	5.4

ค่าเฉลี่ยในแต่ละคอลัมน์ที่กำกับด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยวิธี DMRT

หมายเหตุ ให้น้ำ 1 ครั้ง ก่อนเตรียมแปลงปลูก

2) ฤดูแล้งปี 2557

พันธุ์/สายพันธุ์	จำนวนหลุม เก็บเกี่ยว/ไร่	จำนวน ต้น/หลุม	จำนวน ฝัก/ต้น	จำนวน เมล็ด/ฝัก	ผลผลิต (กก./ไร่)	นน. 100 เมล็ด (ก.)
CM9911-1-5	22,754 a	3.5	6.9	2.09	66.7 a-d	11.2 ab

CM9512-3	19,614 bc	4.0	8.6	1.91	97.2 ab	9.2 b
ลพบุรี 84-1	18,430 c	3.8	8.8	2.02	55.4 a-d	9.8 b
ขอนแก่น	21,594 ab	3.8	6.9	2.04	65.6 a-d	12.6 a
เชียงใหม่ 6	18,720 c	3.8	5.8	2.10	44.8 bcd	12.5 a
เชียงใหม่ 2	19,251 bc	4.0	11.2	1.92	103.6 a	10.1 b
เชียงใหม่ 60	19,300 bc	3.8	8.1	2.23	87.3 abc	11.4 ab
สจ.5	19,589 bc	3.8	9.3	1.86	39.5 cd	10.5 ab
มข.35	19,300 bc	3.8	5.2	2.08	16.4 d	10.0 b
CV (%)	5.5	8.2	36.1	11.9	51.85	10.2

ค่าเฉลี่ยในแต่ละคอลัมน์ที่กำกับด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยวิธี DMRT

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์รวมของลักษณะผลผลิต (กก./ไร่) ของถั่วเหลืองที่ บ.คอกคี่ ต.บัวใหญ่ อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น จำนวน 11 พันธุ์/สายพันธุ์ ในฤดูแล้งปี 2554-2555 และ 9 พันธุ์/สายพันธุ์ ในฤดูแล้งปี 2556-2557

พันธุ์/สายพันธุ์	ฤดูแล้ง 2554 และ 2555	ฤดูแล้ง 2556 และ 2557
CM9513-3	290.4 abc	
CM9928-1-3	304.3 ab	
CM9911-1-5	329.7 a	92.0 abc
CM9512-3	240.8 bc	107.6 ab
GC96026-10 (ลพบุรี 84-1)	294.6 abc	89.9 abc
ศรีสำโรง 1	173.4 d	
ขอนแก่น	329.6 a	79.1 abc
เชียงใหม่ 6	344.2 a	64.9 bc
เชียงใหม่ 2	226.6 cd	118.6 a
เชียงใหม่ 60	293.7 abc	81.7 abc
สจ.5	283.4 abc	60.6 c
มข. 35		55.3 c
F-test: ปี (Y)	ns	**
พันธุ์/สายพันธุ์ (C)	**	**

YxC	ns	ns
CV (%)	14.2	36.1

ค่าเฉลี่ยในแต่ละคอลัมน์ที่กำกับด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยวิธี DMRT

